У К Р А Ї Н А

ПАСПОРТ

об'єкта культурної спадщини

Комплекс споруд Богоявленського монастиря

Богоявленський собор

(найменування об'єкта)

вид	тип	категорія обліку
Пам'ятка архітектури та містобудування	Сакральна споруда	Пам'ятка національного значення

1. Дата утворення об'єкта:

XVIII ст. (1760 р.)

2. Місце знаходження об'єкта:

Вул. Дубенська, 2, м. Кременець, Тернопільська область

3. **Охоронний № пам'ятки**

1591

4. Дати і № рішень, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

Постанова Ради Міністрів Української РСР від 6 вересня 1979 р. № 442

5. Наявність охоронних дошок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок:

Праворуч від входу знаходиться нестандартна металева дошка з написом «Свято-Богоявленський монастир. Богоявленський собор. Пам'ятка архітектури XVIII ст.»

6. Власник:

Державна власність. Балансоутримувач – Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник.

7. Користувач:

Кременецький Богоявленський жіночий монастир Української православної церкви

8. Охоронний договір:

З центральним органом виконавчої влади усфері охорони культурної спадщини укладено 18.03.2011 № 5/14

9. Функціональне використання:

сучасне	первісне	інші (протягом часу існування об'єкта)
Храм (богослужіння)	Храм (богослужіння)	Спортзал

10. Історичні дані про об'єкт:

Побудований бл. 1760 р. познанським воєводою Станіславом Потоцьким для монахів ордену реформатів. 1807 р. монахів-реформатів перемістили у монастир у селі Дедиркали Кременецького повіту. На їх місце прийшли монахи-василіани, оскільки споруди їх монастиря імператор передав Волинській гімназії. 1839 р. у звязку з розпуском мна території Російської імперії уніатської церкви василіанський Богоявленський монастир припинив існування і його храм передали православній церкві. В 1839–1841 рр. у монастирі були проведені капітальні ремонтні роботи, до яких входили – благоустрій монастирських приміщень та ремонтні роботи в храмі. Тоді, очевидно, було змінено оформлення інтер'єру. Територію монастиря було обнесено мурами. В мурах, з боку центральної траси, було влаштовано головний в'їзд, так звані «святі ворота». 1865 р. при храмі відкрився православний чоловічий Богоявленський монастир. 1953 р. він був реорганізований у жіночий і сюди перевели черниць Миколаївського жіночого монастиря із села Обич Шумського району Тернопільської області. 1959 р. монастир закрили і в приміщенні храму розмістили спортивний зал медичного училища. 26 серпня 1990 р. жіночий Богоявленський монастир відновив свою діяльність. Приміщення храму відремонтували, стіни прикрасили стінописом, виготовили новий іконостас

11. Відомості про сучасний стан об'єкта:

Розташування об'єкта і його роль у навколишньому середовищі	Богоявленський собор розташований у межах території монастиря, у північній його частині. Монастир розташований у серединній зоні, на краю історичного середмістя, при головній трасі, на невисокому пагорбі. Храм в ансамблі з високою дзвіницею є однією з домінант забудови міста
Ландшафт	Горбистий
Опис об'єкта	За типологією – сакральна споруда. Храм орієнтований по осі схід – захід, побудований у стилі пізнього бароко, мурований, отинькований, однонавний, прямокутний у плані, накритий високим двосхилим дахом. До дещо ширшої нави з нартексом із заходу примикає видовжена прямокутна вівтарна

	частина, також накрита двосхилим дахом, гребінь якої увінчує двоярусна сигнатурка з бароковим завершенням. При північній стіні вівтарної частини знаходиться невисока ризниця під односхилим дахом, при вході із заходу – крухта. Площа споруди – 417,5 кв. М. Декор екстер'єру стриманий. Потиньковані стіни декоровані пілястрами тосканського ордеру, завершені широким профільованим карнизом. Тимпани фронтонів із заходу й сходу прикрашені сучасними живописними зображеннями «Богоявлення Господнього» та «Богородиці» св. Євфросинії Полоцької та Юліанії Ольшанської. Споруда освітлюється півкругло завершеними вікнами, дещо заглибленими в товщу стіни. В інтер'єрі нава перекрита півциркульним склепінням із розпалубками, вівтарна частина – хрещатим склепінням. Підпружні арки склепіння спираються на потужні, прямокутні в плані пристінні пілони, які декоровані спареними пілястрами тосканського ордеру і завершені багатопрофільованим карнизом. Між пілонами у верхньому ярусі розташовані вікна. Приміщення нартексу поділене двома масивними стінами на три приміщення, в одному з яких знаходяться сходи, що ведуть на хори, у другому – службове приміщення. Нартекс від нави відокремлений тонкою перегородкою з дверним прорізом у центрі. Архітектурно-конструктивне рішення споруди костелу відповідає типу храмових споруд ордену реформатів
Перебудови, втрати й історичні нашарування	
Наявність творів мистецтва та їх опис	1. Іконостас. 1990-і рр. Дерево, різьба, олія. Іконостас доброго ремісничого виконання – триярусний, складається з намісного ярусу, празникового та пророчого Завершений іконою з зображенням «Воскресіння Христового». 2. Вівтар – з копією чудотворної ікони «Всіх скорботних радість» (оригінал викрадено 2004 р). у золоченій ризі у вигляді багатопроменевої зірки. Дерево, різьба, поліхромія, золочення, олія. 3. Вівтар, XX ст. – «Коронування Богородиці». Дерево, різьба, поліхромія, золочення, олія. 4. Вівтар. XX ст. – Деісус. Дерево, різьба, поліхромія, золочення, олія. 5. Стінопис. 1990-і рр. Доброго ремісничого виконання. На склепінні нави зображені архангели і херувими; на підпружних арках, у медальйонах – півпостаті мучениць, мучеників, преподобних. На стінах – євангельські сюжети
Опис території об'єкта	Територія об'єкта оточена кам'яним муром, від дороги побіленим, під двосхилим дашком. Зі сходу, перед входом до храму, розташована триярусна дзвіниця, через прохід якої входиться на церковне подвір' я, також монастирська будівля, в межах муру. На південь від дзвіниці на подвір'ї розміщений

	кіоск із церковною літературою і невелике службове приміщення, а до стін храму примикає чернечий корпус. З північного боку від храму велика обгороджена територія подвір'я, засаджена деревами. Тут же знаходиться кам'яний хрест на честь 2000-ліття Різдва Христового, а також декілька могил церковних достойників. Із заходу за невисоким муром розташована велика територія, в яку входять монастирський сад, город, невеликі службові споруди
Загальна оцінка технічного стану об'єкта, дата, № акта технічного стану	Будівля мурована з цегли й каменю, тинькована. Фундаменти стрічкові, з природного каменю на вапняному розчині. Несучі поздовжні й поперечні стіни муровані з цегли на вапняно-пісковому розчині, тиньковані. Перекриття – півциркульні з розпалубками та хрещаті. Конструкції даху – дерев'яні. Ступінь капітальності – мурована споруда з невогнестійким перекриттям. Загальна оцінка технічного стану – добра. Акт технічного стану, як додаток до охоронного договору № 6 від 15.02.2011 р.
Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання	Електрична мережа та електричне обладнання
Дата і № довідки про майнову цінність об'єкта, найменування організації, яка провела оцінку, вартість в гривнях	Майнова цінність не визначена

Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця)**:**

1. Богоявленський Собор, 1760 р.
2. Корпус келій, 1760-і рр.
3. Дзвіниця, 1907-1914 рр.

12.Територія об'єкта (пам'ятки):

Площа	Бл.4 га
Опис меж території об'єкта	Зі сходу проходить центральна траса, з півдня та півночі – міські будівлі, з заходу – природний ландшафт

13. Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта:

Якості об'єкта, завдяки яким він набуваєкультурної цінності як	Пам'ятка характеризує монастирський комплекс XVIII ст. в стилі бароко. В ньому необхідно виділити споруду костела , який побудований для монахів – реформатів, відповідає типу споруд саме цього ордену, які не набули розповсюдження в Україні

пам'ятка	

14.Зона охорони пам'ятки:

Організація-розробник науково-проектної документації	Ін-т «Укрзахідпроектреставрація», м. Львів, пл. Соборна, 3-а. Тел. (0322) 72-99-88. Автор розробки – Могитич Р. І.; ГАП – Бачинська Л.
Дата розроблення науково-проектної документації	2003–2004 рр.
Дата і номер документа про затвердження науково-проектної документації	Генеральний план розвитку ДІАЗу з дотриманням статусу охоронної зони затверджено рішенням Кременецької міської ради на XIX сесії 4-го скликання від 31. 01. 2005 р. Попередньо погоджений на засіданні архітектурно-містобудівельної ради при Управлінні містобудування і архітектури Тернопільської облдержадміністрації (протокол № 2 від 19. 02. 2004 р.) та схвалений Науково-методичною радою з питань реставрації і реконструкції пам'яток архітектури та містобудування при Держбуді України 3. 03. 2004 р.
Короткий опис меж зон охорони із зазначенням площі кожної зони із зазначенням площі кожної зони	Об'єкт із прилеглою територією входить до комплесної охоронної зони пам'яток архітектури центральної частни міста. Зона охорони пам'ятки у межах заповідника становить бл. 4 га

15.Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розробки	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №
1.Фотофіксація	1990 р.	Ін-т «Укрпроектрставрація», Львівський філіал. м. Львів, пл. Соборна, 3а. Тел.(0322) 72-99-88	Архів інституту. №56-1
2.Попередні роботи	-,,-,,-	-,,- ,,- ,,-	-,,- № 56-2.
3.Попереднє інжерерне обстеження	-,,-,,-,,-	-,,-,,-,,-	-,,-,,№56-3; 56-7
4.Архітектурні обміри	-,,-,,-	-,,-,,-,,-	-,,-,,№56-6; 56-8
5. Історична довідка			
6.Детальне інженерне обстеження	-,,-,,-,,-	-,,-,,-,,-	-,,-,,№ 56-9
7.Робочі креслення	-,,-,,-,,- 1990 р.	-,,-,,-,,- Ін-т «Укрпроектреставрація»	-,,-,,№56-10. Архів інституту № 56-13.

8.Обліковий паспорт на художні твори.	1990 р.	Львівський філіал, м. Львів, пл. Соборна, 3а Тел. (0322) 72-99-88. -„-„-„-	-„-„№56-30.

17. Дослідницькі й реставраційні роботи:

Найменування робіт	Рік проведення	Замовник	Виконавець	Підрядна організація

18. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	Не виявлені
Іконографічні матеріали	1. Ворота і в'їзд Богоявленського монастиря – із фототеки Кременецького краєзнавчого музею (далі ККМ). 2. Церква і кладовище монастиря – із фототеки ККМ
Архівні матеріали	1. Плани і фасади колишнього реформатського костелу повернутого у православну церкву – ЦДІА у м. С.Петербург, ф. 835, оп.1, спр. 51. арк. 20 (1863 р.). 2. Генеральний план місцевості колишнього Василіанського монастиря – ЦДІА у м. С.Петербург, ф.835, оп.1, спр. 51, арк. 21 (1863 р.). 3. Про допомогу на ремонт Кременецького Богоявленського монастиря Волинської губернії, 1909–1912 рр. ЦДІА у м. Санкт-Петербург, ф. 799, оп. 26, спр. 340. 4. Про приєднання греко-уніатської церкви до православної, жовтень 1839 р. – ЦДІА у м. Санкт-Петербург, ф. 822, оп. 1, спр. 7647. 5. Про перебудову Василіанського монастиря, 1863 р. арк.11–21. 6. Про перебудову церкви жіночого єпархіального училища,– ЦДІА у м. Санкт-Петербург, ф. 835, оп. 1, спр. 51, арк.1–10 (1860 р.). 7. ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, УК-25, арк. 195–196 (1927 р.)
Бібліографічні матеріали	1. *Steckі T.* Wołyń. – Lwów,1864. – Ser. 2. –S. 175. 2. *Теодорович Н. И.* История города Кременца. – Седлец, 1904. 3. *Orłowicz M.* Przewodnik po Wołyniu. – Łuck, 1929. – S. 318–320. 4. Історія міст і сіл УРСР. Тернопільська область. – К.,1973. – С. 367. 5.Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. – К.,1986. – С. 71–72. 6. *Серяміна Н. М.* Наукові, архівні та бібліографічні пошуки по пам'ятці архітектури XVII ст. – Богоявленському монастирі в м. Кременці Тернопільської області. – Львів, 1990 р. (Архів інституту «Укрзахідпроектреставрація». – № Т-56-9. 7. Свято-Богоявленский Кременецкий монастырь. – Издание Свято-

	Богоявленского Кременецького женского монастиря. – 2004.

19. До паспорта додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Генеральний план з позначенням зон охорони	1	2011 р.	Мер'є О
Обміри:			
Поповерхові плани	1	2011 р.	Мер'є О.
Креслення фасадів (у разі потреби)			
Розрізи			
Фотофіксація:			
Фото загального вигляду	3	2011 р.	Сьомочкін І.
Фото фрагментів	1	2011 р.	Сьомочкін І.
Фото деталей			
Фото інтер'єрів	1	2011 р.	Сьомочкін І.
Інше	2	2011 р.	Сьомочкін І.

Паспорт склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Мистецтвознавець ін-ту «Укрзахідпроектреставрація » м. Львів.	Мистецтвознавець	Ошуркевич Л. О.		03. 2011 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Начальник Управління містобудування та архітектури Тернопільської ОДА

_____ В. М. Харченко

Директор Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Міністерства культури України

_____ А. М. Вінграновський

Східний фасад костелу. Головний вхід

Вигляд з північного сходу